

Nieuw (SamGer nr. 5 - 2013)

Tuesday 26 February 2013

Nieuw

De gebroeders Grimm hebben niet alleen sprookjes verzameld als Assepoester, Doornroosje en Sneeuwitje. Zij waren ook taalwetenschappers van formaat die een monumentaal woordenboek het licht deden zien, dat nu na ruim honderd jaar nog steeds het eind is van alle tegenspraak. Op mijn zoektocht naar de ware betekenis van het woordje 'nieuw' nam ik mijn toevlucht tot dit - wat de Duitsers noemen - Grimmsche Wörterbuch. Tot mijn verwondering blijkt het woord 'nieuw' (de Friezen zeggen 'nij') afkomstig te zijn van het woordje 'nu'. Dat gaf mij niet weinig stof tot nadenken. Hoe kan dat... dat onze voorouders honderden en nog eens honderden jaren geleden het woordje 'nieuw' tevoorschijn toverden uit het woordje 'nu'? Ik droeg dat probleem dagenlang bij mij en begon allengs in te zien, dat wat 'nu' ontstaat nog geen verleden heeft en dus wel 'nieuw' moet zijn. Het is nog niet geweest. Het is 'nu'; het is 'nieuw'. Daarmee komt 'nieuw' te staan tegenover alles wat al geweest is en wat we 'oud' noemen. Je zou dat de temporele betekenis van het woord 'nieuw' kunnen noemen. Nieuw heeft ook de betekenis van nog niet gebruikt. De tijd heeft er nog geen krassen op kunnen maken. Daarmee staat nieuw niet alleen tegenover oud (temporeel) maar heeft ook het aureool van ongeschonden over zich (kwalitatieve betekenis). In het woord vernieuwen kan 'nieuw' een restauratieve betekenis hebben. De fietsenmaker zegt: "Ik heb dit onderdeel vernieuwd." Maar vernieuwen kan ook de innovatieve betekenis hebben van verbeteren. Een organisatie is bijv. hard aan vernieuwing toe. Absolute betekenis heeft 'nieuw' als het om een novum gaat: De atoombom was een nieuw fenomeen in de wereldgeschiedenis. Een eindtijdelijke (eschatologische) betekenis heeft 'nieuw' tenslotte in de bijbel. Eens zal God alles nieuw maken. Nieuw betekent hier: zonder kwaad en zonder lijden. En als we daar in het geloof op vooruitlopen, krijgt ons leven er nu al iets van mee (principiële betekenis). In principe zijn we andere mensen geworden! We gebruiken het woord 'nieuw' dus op allerlei manieren. Probeer nu eens na te gaan hoe het woord in de volgende zinnen gebruikt wordt: De buurman heeft een nieuwe auto. Deze webpagina is verlopen en moet vernieuwd worden. Hij hunkert naar vernieuwing van de gemeente. Dit tweedehands artikel is zo goed als nieuw. Wie in Christus is, is een nieuwe schepping. Zij gebruiken de Nije Fryske Bibeloersetting. In het 'nu' als beslissend moment kan het onafleidbaar nieuwe aan de dag treden (uitspraak van Paul Tillich). Wij moeten het evangelie (op)nieuw leren verstaan. Ik zag een nieuw Jeruzalem neerdalen uit de hemel. Kerk in Actie koos voor het thema 'nieuw leven'. Zie, Ik maak alle dingen nieuw! Op de foto: Het nieuw Jeruzalem.

tags: etymologie; nieuw;